

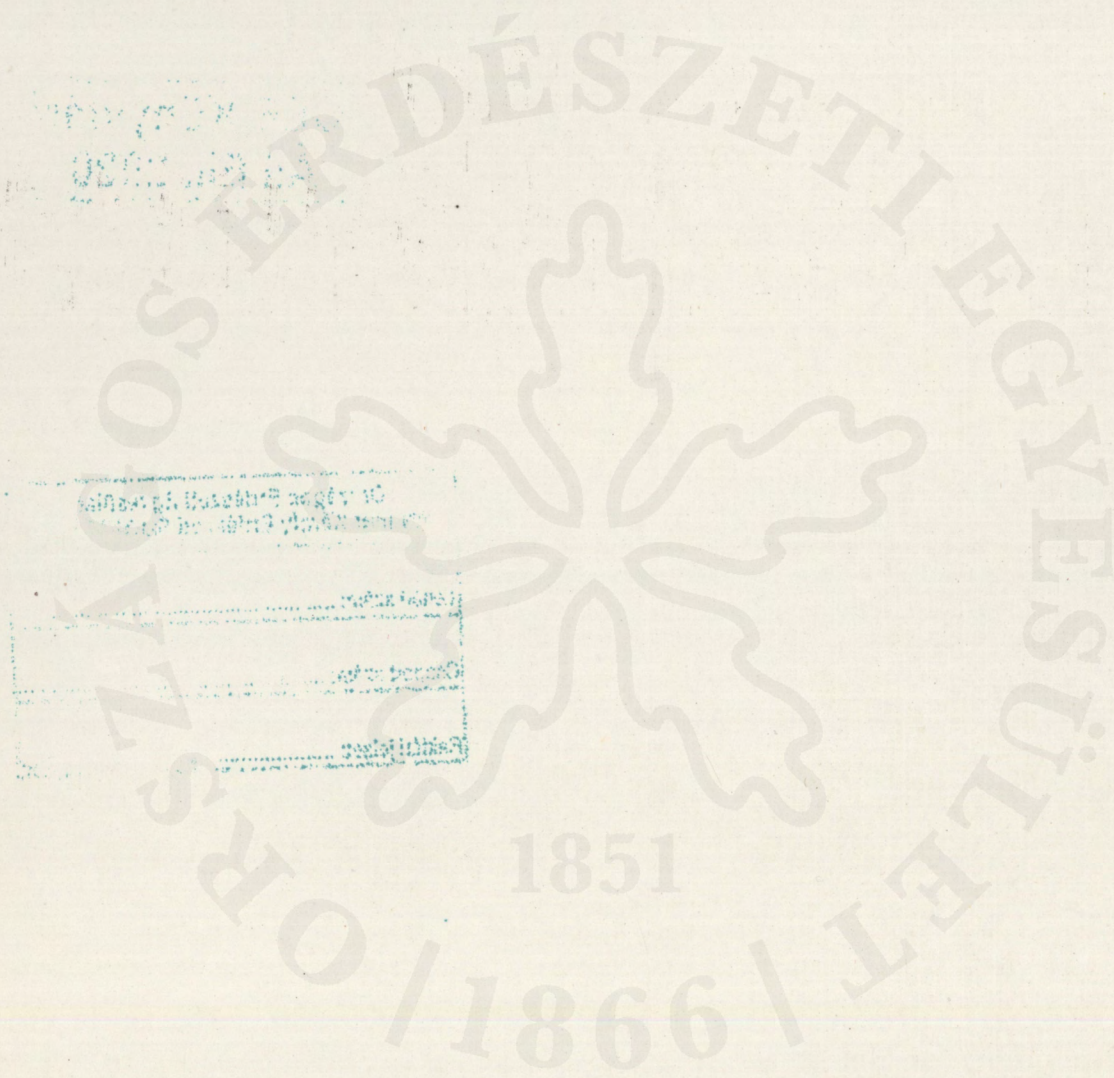

1972. ÉV VADGAZDÁLKODÁSA

MÉM VADÁSZATI ÉS VADGAZDÁLKODÁSI FŐOSZTÁLYA

BUDAPEST

1973.

1866. évi
1866. évi

Magyar Erdészeti Egyesület
1866. évi
1866. évi
1866. évi

1972. év

OEE Könyvtár
Áll. Ell. 2020

VADGAZDÁLKODÁSA

Országos Erdészeti Egyesület Wagner Károly Erdészeti Szakkönyvtár	
Leltári szám:	182/2078
Csomagolási szám:	IV
Raktári jelzet:	S. J. III.

MÉM Vadászati és Vadgazdálkodási Főosztálya

Budapest

1973.

Összeállította: I z r a e l : G á b o r, MÉM főelőadó

A kiértékelést végezték:

B a k k a y L á s z l ó, OTBB elnöke,

B e r d á r B é l a, MÉM főelőadó,

Dr. N a g y E m i l, egyetemi docens.

Felelős kiadó: Dr. T ó t h S á n d o r főosztályvezető

ERDÉSZETI MŰSZAKI ÉS SZERVEZÉSI IRODA

Budapest, I., Iskola u. 13.

Tsz. 73167 Készült: 300 példányban

Felelős vezető:

Árva Józsefné

igazgató

MÉM Vadászati és Vadgazdálkodási Főosztály

Budapest

1973.

TARTALOMJEGYZÉK

	Oldal
Bevezetés	5
1. 1972. év vadgazdálkodásának mennyiségi eredményei	9
1.1. Nagyvad, apróvad	9
- Országos lelövési, befogási, elhullási nyilvántartás 1972. év /1.sz.táblázat/	15
- Vadásztársaságok és állami vadászterületek lelövési, befogási, elhullási nyilvántartása. 1972. év /2.sz.táblázat/	17
1.2. Mesterséges szárnyasvadtenyésztés	19
- Mesterséges fácántenyésztés országos összesítője. 1972. év /3.sz.táblázat/	23
- Mesterséges fácántenyésztés vadásztársasági és állami vadászterületeken 1972. év /4.sz.táblázat/	25
- Mesterséges fogolytenyésztés országos összesítője 1972. év /5.sz.táblázat/	27
- Mesterséges fogolytenyésztés vadásztársasági és állami területeken. 1972. év /6.sz.táblázat/	29
1.3. Kártékony vadfajok apasztása	31
- Kártékony vadfajok apasztása, vadásztársaságok és állami szektorok vadászterületein. 1972. év /7.sz.táblázat/	33
2. Nagyvadgazdálkodás minőségi értékelése	35
2.1. Szarvas	35
- Az Országos és Megyei Trófeabíráló Bizottságoknál bemutatott, 1972. évben elejtett szarvasagancsok adatai /8.sz.táblázat/	41
- MTbB-nál bírált 1972.évben elejtett szarvasagancsok adatai /9.sz.táblázat/	43
- OTbB-nál bírált 1972-ben elejtett szarvasagancsok adatai /10.sz.táblázat/	45
- MTbB-nál bemutatott 1972. évi szarvasagancsok vadásztató szektoronkénti értékelése /11.sz.táblázat/	47
- OTbB-nál bemutatott 1972. évi szarvasagancsok szektoronkénti értékelése /12.sz.táblázat/	47
- MTbB és OTbB-nál bemutatott 1973. évi szarvasagancsok szektoronkénti értékelésének összesítése. /13.sz.táblázat/	49

- OTbB-nál elbírált szarvasagancsok kormeg-
oszlása. /14.sz.táblázat/ 51
- OTbB által elbírált szarvasagancsok sulymegosz-
lása /15.sz.táblázat/ 51

2. Őz

- Országos és Megyei Trófeabíráló Bizottságok-
nál bemutatott 1972.évben elejtett őzagancsok adatai
/16.sz.táblázat/ 53
- MTbB-nál bírált 1972.évben elejtett őzagancsok
adatai /17.sz.táblázat/ 55
- OTbB-nál bírált 1972-ben elejtett őzagancsok ada-
tai /18.sz.táblázat/ 57
- MTbB-nál bemutatott 1972. évi őzagancsok vadász-
tató szektoronkénti értékelése /19.sz.táblázat/ 59
- OTbB-nál bemutatott 1972. évi őzagancsok szekto-
ronkénti értékelése /20.sz.táblázat/ 59
- MTbB és OTbB-nál bemutatott 1973. évi őzagancsok
szektoronkénti értékelésének összesítése /21.sz.
táblázat/ 61
- OTbB által elbírált őzagancsok kormegoszlása
/22.sz.táblázat/ 61
- OTbB által elbírált őzagancsok sulymegoszlása
/23.sz.táblázat/ 63

3. Mezőgazdasági vadkár

- Mezőgazdasági vadkár megyénkénti és szektoron-
kénti részletezéssel 1972. év /24.sz.táblázat/ 65

4. 1973. év. vadállomány mennyisége

- Vadállománybecslési jelentés 1973. év. Országos
összesítő /25.sz.táblázat/ 69
- Vadállománybecslési jelentés 1972. év. vadásztár-
saságok, állami vadászterületek. /26.sz.táblázat/ 71

B E V E Z E T É S

1969-ben dolgoztuk ki 10 évre vadgazdálkodásunk távlati fejlesztésének tervét, s a rögzített elvek alapján időközben valamennyi gazdálkodási egységre elkészültek az üzemtervek, ill. távlati tervek. A tervszerinti gazdálkodás ellenőrzése a jogszabályokban rögzített módon folyik.

Az elmúlt négy év eredményei alapján azt állapíthatjuk meg, hogy a célul kitűzött feladatokat csak részben sikerült megvalósítani.

Az apróvadállomány fejlesztése a tervben meghatározott ütemben folyik, illetve fácánból négy év alatt sikerült teljesíteni a tíz éves célkitűzést.

Megnyugtató ütemben fejlődik a dák és muflon állomány, s a tervezett telepítések szakmai és pénzügyi feltételei is biztosítottak.

A szarvas, őz és vaddisznó állomány tervezett szabályozása azonban még tendenciájában sem valósult meg. Az egyre fokozódó éves lelövések ellenére mindhárom vadfaj törzsállománya jelentősen nőtt 1969. óta, s ebből következően emelkedett a mező- és erdőgazdálkodásban okozott károk mértéke is.

A távlati terv hátralévő időszakában - s így 1973-ban is - vadgazdálkodásunk alapvető feladata az üzemtervekben rögzített gazdálkodási, állományszabályozási feladatok maradéktalan végrehajtása.

A vadgazdálkodási üzemterv összehangolt intézkedéseket rögzít, amelyek egyrészről előírják a nagyvadállomálynak a természetes vándortartóképesseggel arányos szabályozását, másrészről megszabják azokat a feladatokat, amelyek a vad kedvező életfeltételeinek megteremtése érdekében szükségesek (vadföldgazdálkodás, vadvédelmi területek kijelölése, téli etetés stb.) Az üzemterv szerinti vadgazdálkodás tehát biztosítja a vadállomány élőhelyének védelmét, az állomány minőségének fokozását, s egyidejűleg megteremti a lehetőséget a mező-erdő és vadgazdálkodás érdekeinek összehangolására.

1. 1972. ÉV VADGAZDÁLKODÁSÁNAK MENNYISÉGI EREDMÉNYEI

1.1. Nagyvad, apróvad

Az 1972. évi lövési, befogási és elhullási nyilvántartást az 1. és 2. sz. táblázatok tartalmazzák. A táblázatok adataiból a következő megállapítás, az alábbi következtetések vonhatók le.

A szarvasállománynál a lelövés megközelítette a 15 ezer db-ot, s ez az előző évhez képest közel 20 %-os emelkedést jelent. Az állományszabályozás ilyen mértékű végrehajtásával gyakorlatilag sikerült megállítani a szarvasállomány további növekedését /az emelkedés mindössze 1,5 %/, a jelenlegi állományszint azonban a tervezettnél így is kétszerese. Az üzemtervi előírások megvalósításához a szabályozás ütemét jelentősen fokozni kell, s ennek érdekében 1973-ban szarvasból mintegy 20 ezer db-os lelövést kell végrehajtani. Az intenzív állományszabályozás végrehajtása során azonban messzemenően szem előtt kell tartani a minőségi gazdálkodás szakmai követelményeit.

A dám és muflonállomány a tervezettnél megfelelően alakul, reális lehetőség van a távlati tervben előírt feladatok végrehajtására. A muflon telepítési program gyorsítását szolgálja a Mátrában létesítendő muflon tenyészkert.

Az őznél nem sikerült végrehajtani a mérsékelt lelövési tervet sem, így az állomány több mint 10 ezerrel emelkedett, s megközelíti a 173 ezer db-ot. A lemaradásban kétségkívül közrejátszott a szájszűrés és körömfájás miatt elrendelt vadászati tilalom, ami elsősorban a jelentős őzállománnyal rendelkező alföldi megyéket sújtotta. További

akadályozó tényező az elégtelen golyósfegyver ellátás. 1973. évben az egyik legjelentősebb vadgazdálkodási feladat az őzállományszabályozás hatékonyságának fokozása, amely mintegy 55 ezer db-os lelövési feladatot jelent.

A közel 14 ezer db-os vaddisznólelövés 15 %-kal haladja meg az előző évi értéket, az állomány azonban ennek ellenére, 2,5 %-kal emelkedett, s ez egyértelműen azt jelzi, hogy a szabályozás mértékét - elsősorban az üzemi területeken - tovább kell fokozni. Az elmúlt néhány évben eredeti élőhelyét, az összefüggő erdőségeket elhagyva, a vaddisznó egyre több alföldi vadászterületen is megjelent. Tekintettel arra, hogy a jelentős mezőgazdasági károsítása mellett, a vaddisznó jelenléte az apróvadtegyésztést is akadályozza, minden eszközzel meg kell akadályozni, hogy az Alföldön elszaporodjon és állandó vaddá váljon.

Mezeinyul. Az állománybecslési adatok alapján megállapítható, hogy a tavaszi törzsállomány az elmúlt két évhez viszonyítva jelentősen emelkedett. Az 1973. évi törzsállomány meghaladta az 1 millió db-ot. Az állománynövekedés elsődlegesen összefügg az utóbbi években bevezetett vadászati korlátozásokkal, valamint az elmúlt két év enyhe telével is. A mezeinyul hasznosításánál első esetben fordult elő, hogy az élő befogás mennyisége meghaladta a lőtt mennyiséget. Az élőnyul-export a korábbi évekhez képest 20 %-kal emelkedett. A lőtt nyul mennyiségének csökkenése nagymértékben összefügg - a vadászati szezonban - különösképpen az alföldi megyékben érvényben lévő tartós állategészségügyi zárlattal. A tavaszi törzsállomány és biztató szaporulat alapján jó vadász-szezonra számíthatunk a mezeinyulnál.

A fácán. Az állomány mennyisége az elmúlt évben is tovább emelkedett, a tavaszi törzsállományunk meghaladja a 2

millió db-ot. Az előző évekhez képest a törzsállomány nál 12 %-os növekedés tapasztalható. Az 1972. évi állomány hasznosítás lőtt fácán vonatkozásában 1 %-kal emelkedett, az élő fácánál 30 %-os csökkenés mutatkozott. Figyelembe véve az elmúlt év törzsállományát a természetes szaporulatot, valamint a 600000 db-ot meghaladó mesterségesen nevelt csibe kihelyezést, megállapítható, hogy országosan mintegy 250.000 db fácánál többet kellett volna hasznosítani a területekről. Közel 200.000 kakas maradt meg fölöslegben, ami tenyésztési szempontból rendkívül hátrányos. A vadász-szezonban érvényben lévő állategészségügyi zárlat akadályozta elsődlegesen a vadászatokat. A befogásnál mutatkozó csökkenés pedig a hóhiánnyal hozható összefüggésbe. A jobb hasznosítás érdekében növelni kell a vadászok számát és lökészségét. Növelni kell a nagyteritékét, a vadászatok lehetőségeit. Ennek biztosítására a mesterségesen nevelt és kitelepített fácánoknál az állomány-koncentráció bevált módszerét kell alkalmazni. A jobb hatásfoku vadászatok érdekében az állománylétszámnak megfelelő vadászati módot, és szervezési formát kell biztosítani.

A fogoly. A tavaszi törzsállományunk megegyezik az előző évi becsült mennyiséggel. Az állománysűrűség országosan nagyon differenciáltan jelentkezik. Az elmúlt évi felméréseink igazolják, hogy a hazai fogolypopulációkban 24 %-kal kevesebb a tyúk a akakas létszámhoz képest, mindez tenyésztési szempontból komoly hátrányokkal jár. A fogoly hasznosítás hasonló volt az előző évihez. A lelövés 10 %-kal emelkedett, az élő fogoly befogás pedig 15 %-kal csökkent. Továbbra is nehezen bontakozik ki a fogolynál a mesterséges tenyésztés, állománynövelés.

Az 1973. évi vadlétszámbebecslési adatokat a 25. és 26. sz. táblázatok tartalmazzák.

Országos lelövési, befogási, elhullási nyilvántartás 1972. év

1.sz.táblázat
Egység: db

M e g y e	Szarvas					Dám le- lövés	Ő z					Muf- lon le- lövés	Vad- disznó le- lövés	Mezei nyul			Fácán		Fogoly		Erdei szalon- ka le- lövés	Vad- kacsa le- lövés	Vad- liba le- lövés
	lelövés				el- hul- lás		lelövés				el- hul- lás			le- lövés	be- fogás	el- hullás	le- lövés	be- fogás	le- lövés	be- fogás			
	bika	tehén	borjú	összes			bak	suta	gida	összes													
Baranya	563	880	302	1745	98	-	746	1183	315	2244	799	-	1123	378	-	978	16209	329	147	-	143	2179	146
Bács-Kiskun	268	483	240	991	71	30	633	949	285	1867	107	-	955	7284	9176	492	52045	2064	5611	3417	13	8562	162
Békés	-	-	-	-	-	2	1183	2040	747	3970	265	-	3	9036	16021	689	80949	17388	931	97	6	3380	373
Borsod-A.Z.	142	322	150	614	17	-	286	328	129	743	60	18	664	4755	3652	908	16721	169	4565	2062	208	2258	33
Csongrád	4	6	1	11	-	47	652	1266	204	2122	111	-	21	5347	5019	445	55435	1280	630	-	10	12377	281
Fejér	221	340	165	726	34	9	366	679	231	1276	100	5	847	4938	1884	804	40964	2799	2888	4	86	25519	292
Győr	231	465	288	984	58	2	725	1300	529	2554	282	-	922	6972	15867	1253	33554	915	5699	7783	7	3826	256
Hajdu-Bihar	-	-	-	-	-	-	324	638	286	1248	74	-	23	4666	5087	848	31057	4435	944	13	-	8595	306
Heves	163	407	192	762	47	-	300	440	213	953	30	64	640	7427	20718	640	31471	11984	5622	4777	127	1321	-
Komárom	300	509	288	1097	90	-	254	417	157	828	78	22	1084	2292	2315	117	8319	-	555	-	76	2725	229
Nógrád	93	136	73	302	12	-	86	171	29	286	35	-	619	1374	1104	213	8420	143	1280	-	152	938	1
Pest	491	801	597	1889	72	24	626	871	30	1527	135	22	2007	16957	5928	477	54619	909	11014	567	215	3770	159
Somogy	479	732	376	1587	75	29	833	962	341	2136	189	-	1298	1571	-	76	20807	560	300	28	150	3079	607
Szabolcs-Szatmár	3	-	-	3	-	-	225	252	144	621	23	-	40	4136	5250	980	24490	474	1365	9532	48	2765	58
Szolnok	-	-	-	-	-	34	794	1071	311	2176	190	-	42	6109	25644	1199	81337	30046	4814	876	6	8485	121
Tolna	322	233	200	755	34	575	442	671	340	1453	165	-	574	2367	686	544	30920	774	1223	-	42	2320	92
Vas	182	396	194	772	45	1	278	656	323	1257	240	-	535	1822	790	309	10277	4	998	715	85	893	53
Veszprém	410	814	415	1639	90	5	459	803	359	1621	93	7	2006	5261	1801	104	19707	589	2564	10759	120	1592	134
Zala	95	343	115	553	24	-	172	248	132	552	47	-	542	1377	-	14	8804	-	525	-	-	876	99
Összesen:	3967	6867	3596	14430	767	758	9384	14945	5105	29434	3023	138	13945	96769	120942	11090	626105	74862	51675	40748	1494	94460	3402
1971.évi tény- számok	3490	5241	3138	11869	734	470	8144	12944	4822	25910	3332	130	12076	100639	101820	35523	593171	103240	47275	47305	1539	78080	3264

224 96.769
Költség 120 842
elhullott 11 090

2-28.801

1972

Vadásztársaságok és az állami vadászterületek lelővési, befogási, elhullási nyilvántartása
1972. év

2.sz.táblázat
Egység: db

M e g y e	Szarvas					Dám lelő- vés	Ő z					Muf- lon lelő- vés	Vad- disznó le- lővés	Mezei nyul			Fácán		Fogoly		Erdei sza- lonka le- lővés	Vad- kacsa le- lővés	Vadli- ba le- lővés
	lelővés				elhul- lás		lelővés				elhul- lás			le- lővés	be- fogás	el- hullás	le- lővés	be- fogás	le- lővés	be- fogás			
	bika	tehén	borju	összes			bak	suta	gida	összes													
Baranya	373	602	215	1190	64	-	552	940	247	1739	456	-	833	368	-	527	14265	-	143	-	141	2092	136
Bács-Kiskun	7	1	4	12	1	-	398	601	140	1139	53	-	77	6841	7896	221	36897	1995	5112	3417	13	8498	107
Békés	-	-	-	-	-	-	1065	1937	709	3747	145	-	3	9638	14855	537	75937	15015	931	97	6	3380	373
Borsod-A.Z.	90	221	56	367	13	-	224	306	69	599	41	3	520	4755	3652	428	15121	169	4565	2062	208	2250	33
Csongrád	-	-	-	-	-	-	519		1047	172	1738	96	-	2	4594	5019	365	47660	400	630	-	8	230
Fejér	163	229	81	473	22	-	276	599	140	1015	85	-	583	4663	1739	799	31456	2269	2829	4	66	2983	237
Győr	101	235	98	434	41	-	551	1074	343	1968	262	-	533	6856	14139	1253	31111	915	5699	7783	7	3826	207
Hajdu-Bihar	-	-	-	-	-	-	311	605	157	1073	40	-	13	4616	5087	833	30591	4435	944	131	-	8536	297
Heves	73	157	40	270	9	-	166	224	31	421	17	8	366	8374	16015	620	29018	7256	5581	3369	127	321	-
Komárom	114	146	85	345	37	-	154	296	106	556	33	-	498	2080	1835	59	6123	-	473	-	57	869	95
Nógrád	62	95	51	208	6	-	84	165	25	274	30	-	423	1374	1104	213	8425	143	1280	-	152	938	1
Pest	202	371	181	754	41	5	478	723	230	1431	119	1	934	16367	5928	477	52334	909	11004	567	159	3770	81
Somogy	193	210	105	508	49	18	488	631	272	1391	110	-	538	1510	-	33	16635	560	300	28	148	2699	587
Szabolcs-Szatmár	-	-	-	-	-	-	117	186	15	318	23	-	16	3763	3260	530	20694	-	1283	6660	26	2705	5
Szolnok	-	-	-	-	-	-	742	974	269	1985	164	-	21	6108	25142	1061	80723	30046	4799	876	6	8485	121
Tolna	94	114	92	300	17	13	322	543	263	1128	117	-	406	3190	619	339	26486	-	1039	-	40	1807	84
Vas	93	250	108	451	30	1	212	596	247	1055	180	-	365	1752	790	222	9727	4	958	715	73	823	43
Veszprém	197	314	184	695	28	-	312	587	190	1089	40	-	1149	4760	1801	86	15801	589	2123	10759	103	735	134
Zala	95	97	66	258	9	-	137	205	88	430	35	-	274	1377	-	14	8804	-	525	-	-	876	99
Összesen:	1857	3042	1366	6265	367	37	7108	12276	3713	23097	2046	12	7554	92986	108881	8617	557803	64705	50218	37468	1340	67478	2870
Áll.Erdő és Fafel- dolg. Gazdaságok	835	1496	816	3147	132	116	767	759	336	1862	148	89	2038	1549	176	198	7917	949	431	-	24	716	6
Erdő és Vadgazdaságok Költségv.Vállalatok	852	1277	1017	3146	170	583	464	561	336	1361	65	24	2707	1064	-	263	19459	-	85	-	75	22510	108
Állami Gazdaságok	185	226	140	551	25	13	927	1159	598	2684	735	-	506	1102	11885	2012	40646	9208	919	4280	18	3721	408
Egyéb /MN/	238	826	256	1321	73	9	118	190	122	430	29	13	1140	68	2192	-	280	-	22	-	37	35	10
Állami Összesen:	2110	3825	2230	8165	400	721	2276	2669	1392	6337	977	126	6391	3783	12061	2473	68302	10157	1457	4280	154	26982	532
Mindösszesen:	3967	6867	3596	14430	767	758	9384	14945	5105	29434	3023	138	13945	96769	120942	11090	626105	74862	51675	40748	1494	94460	3402

76700:14430=5,3
-4530

76700:14430=5,3
4530
209400:29434=10%
=60860

302300:29434=10%
=60860

109600:121000=9,9%
208

14800:180
905
6500:136

1.2. A mesterséges szárnyasvad-tenyésztés

Fácán: /3,4.sz.táblázat/ A zárttéri fácántenyésztés eredményeit összegezve megállapítható, hogy mennyiség és minőség vonatkozásban eredményesen szolgálta a természetes állomány utánpótlását. A zárttéri viszonyok között tartott törzsanyag mennyisége az elmúlt évhez képest 25 %-kal emelkedett. Ennek megfelelően emelkedett a volierben termelt tojás mennyisége is. A begyűjtött tojás mennyisége a korábbihoz képest csökkent. A zárttéri fácántenyésztésben tovább folytatódott a műszaki és technológiai színvonal fejlődése. Az elmúlt évben már a keltetésre felhasznált tojások 2/3-át géppel keltették ki. A gépi keltetés kiterjesztésével egyidőben a mesterséges nevelés volumene is megnövekedett. A keltetési eredmények lényegesen nem változtak a korábbi évekhez képest, továbbra is alacsony színvonalon van. A nevelési eredményekben némi javulás mutatkozik. Kiterjedtebben kell alkalmazni a nagyüzemileg bevált ablak nélküli, teremfűtéses nevelési eljárást, mivel ez biztosítja a legjobb eredményt. Nagyobb gondot kell fordítani a mesterségesen nevelt és területre kitelepített fácáncsibék vadvédelméről, alkalmazni kell az állomány koncentrálás bevált módszereit.

Fogoly: /5,6.sz.táblázat/ A fogoly zárttéri tenyésztése ugyan némi fejlődést mutat az elmúlt évekhez képest, de még mindig olyan kisméretű, hogy érdemben nem szolgálhatja a természetes állomány növelését. Míg a fácánnál több mint 600.000 mesterségesen nevelt csibe kibocsátása volt, addig a fogolynál csupán 22.000. A vadászati és export érdekek egyaránt sürgetik a fogolyállomány további növelését és ennek elengedhetetlen feltétele a zárttéri tenyésztés volumenének növelése.

Vadkacsa: A természetes vadkacsa populáció csökkenésének megakadályozására és kimélése érdekében hazánkban is egyre jobban kibontakozik az intenzív vadkacsa tenyésztés. Az intenzív vadkacsa tenyésztés jó eredményekkel és megfelelő ökonómiai lehetőségekkel folytatható.

Vadkassai: A termésvetési vadkassai populációt vizsgálva
megfigyeléseink és kísérleteink eredményeként az egy-
esetben kismértékű az intenzív vadkassai tenyésztés, az
intenzív vadkassai tenyésztés 30 eredményekkel és megfe-
léző ökonómiai lehetőségekkel folytatandó.

M e g y e	Törzs állomány	Tojás termelés				Tojás-értéke-sítés	Keltetés				Vásárolt napos csibe	Csibe értéke-sítés		Kibocsáj-tás
		termelt	begyűj-tött	vásá-rolt	összes		géppel		kotlóssal					
							tojás	csibe	tojás	csibe				
Baranya	2066	87867	782	3000	91649	6000	84670	43347	907	662	1090	5737	9808	31257
Bács-Kiskun	4943	164618	7466	47373	219457	67335	78460	41905	63896	40339	-	6000	1580	60863
Békés	3705	129012	87535	26599	243146	6200	140045	66710	92519	44879	5716	-	1000	94999
Borsod-A. Z.	-	-	4506	19890	24396	-	-	-	24396	12738	-	-	12738	12738
Csongrád	4976	181146	22453	29290	232885	12270	153334	96422	27875	1106	2130	26410	-	62796
Fejér	4000	140461	17471	35050	192982	14064	140617	74011	28371	17046	1137	3300	2540	62240
Győr	1388	22907	14841	12900	50648	4000	24303	13598	26345	11349	-	-	1580	18163
Hajdu-Bihar	1344	39007	43684	14900	97591	9000	58706	29446	29885	16287	10293	-	1532	37549
Heves	-	-	10051	16000	26051	-	6210	3100	19841	12774	-	-	-	13274
Komárom	1937	64075	5060	-	69135	22000	37571	21798	8894	6631	6474	6460	3031	12457
Nógrád	200	7905	1479	6500	15884	-	1800	1100	14084	8195	-	-	730	7666
Pest	5863	3718	34240	74857	82815	-	34521	17716	56302	30753	6600	4146	8801	46615
Somogy	1380	43300	850	2823	46973	1800	47700	27535	-	1638	6017	5435	7242	18698
Szabolcs-Szatmár	501	15951	12493	18704	47148	-	35440	20334	11370	7129	-	-	-	21162
Szolnok	4533	184421	81059	56986	322466	102730	119467	62157	69292	49666	5652	1340	3458	84362
Tolna	600	19588	4938	-	24526	-	20618	11051	5085	2978	1620	-	1400	9810
Vas	260	12284	275	-	12559	1000	8719	2753	1816	1100	7612	1100	2015	6852
Veszprém	940	34043	10226	23095	67364	1000	33709	17153	32655	17340	7351	-	6875	34819
Zala	-	-	9624	2993	12617	-	-	-	12617	7403	10310	-	-	13440
Összesen: 1972. év	30636	1150303	369033	360960	1880296	247399	1025890	550136	526150	299013	72002	59928	64330	652720
1971. év	30289	1003958	378609	306995	1689562	249467	842349	423107		535555	266114	24010	39540	533700

M e g y e	Törzs- állomány	Tojás termelés				Tojás- értéke- sítés	Keltetés				Vásárolt napos csibe	Csibe értékesítés		Kibocsáj- tás
		termelt	begyűj- tött	vásárolt	összes		géppel		kotlóssal			napos	felne- velt	
							tojás	csibe	tojás	csibe				
Baranya	1386	57574	782	3000	61356	6000	54377	27679	907	662	865	5737	7708	21932
Bács-Kiskun	1283	25308	3286	43753	72347	1200	24200	8526	46947	30399	-	-	180	34648
Békés	805	30634	85485	26599	142218	3000	48414	21863	90719	44548	5716	-	500	58399
Borsod-A.Z.	-	-	4506	19890	24396	-	-	-	24396	12738	-	-	12738	12738
Csongrád	3096	109619	22453	29290	161362	12270	88620	53986	26848	9706	130	12000	-	37991
Fejér	500	19574	17471	35050	72095	8374	33350	22665	28371	17046	1137	700	700	35879
Győr	616	13887	14491	12900	41278	400	15283	8578	25995	11204	-	-	1080	14981
Hajdu-Bihar	844	23074	43684	14900	81658	9000	42773	20539	29885	16287	7803	-	-	32143
Heves	-	-	10051	16000	26051	-	6210	3100	19841	12774	-	-	-	13274
Komárom	900	25834	5060	-	30894	12000	-	-	8894	6631	6474	-	-	11057
Nógrád	200	7905	1479	6500	15884	-	1800	1100	14084	8195	-	-	730	7666
Pest	5443	3718	20940	44857	69515	-	21221	10716	56302	30753	5600	4146	8801	38302
Somogy	-	-	850	1923	2773	-	-	-	-	1638	6017	-	6242	6248
Szabolcs-Szatmár	51	1763	4673	18704	25140	-	16590	10767	8550	5672	-	-	-	14565
Szolnok	4333	178050	80158	56986	315194	102730	112550	59175	68937	49561	812	1340	553	78600
Tolna	100	3246	2638	-	5884	-	4829	3652	2785	2133	-	-	-	4331
Vas	260	12284	275	-	12559	1000	8719	2753	1816	1100	7612	1100	2015	6852
Veszprém	300	6000	9062	23095	38157	-	6000	3900	32157	17121	7351	-	-	26034
Zala	-	-	9624	2993	12617	-	-	-	12617	7403	10310	-	-	13440
Összesen: 1972.év	20117	518470	336968	356440	1211878	169574	484936	258999	500051	285571	59827	25023	41247	469080
1971.év	14004	482132	358875	285844	1126851	148007	406905	224736	505420	260199	19310	8583	9306	394521
Erdő és Fafeldolgozó Gazdaságok 1972.év	3980	105980	13300	-	119280	5690	105660	51814	-	-	1000	-	-	38898
1971.év	3136													34771
Erdő és Vadgazda- ságok 1972.év	5800	224687	1399	2420	228506	67135	134395	80284	15342	9101	4840	20410	11180	51101
1971.év	5730													45274
Állami Gazdaságok 1972.év	8739	301166	17366	10200	328732	5000	300899	159039	10757	4341	6335	14495	11903	93641
1971.év	7419													60347

M e g y e	Törzs- állomá- mány /pár/	Tojás termelés				Tojás értéke- sítés	keltetés				Vásárolt napos csibe	Csibe értékesítés		Kibocsáj- tás
		termelt	begyűj- tött	vásárolt	összes		géppel		kotlóssal			napos	felne- velt	
							tojás	csibe	tojás	csibe				
Baranya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bács-Kiskun	-	-	664	-	664	-	-	-	664	114	-	-	-	107
Békés	-	-	2802	-	2802	-	1392	343	1410	787	-	-	-	796
Borsod-A. Z.	-	-	794	-	794	-	-	-	794	472	-	-	343	343
Csongrád	-	-	222	-	222	-	-	-	140	-	-	-	-	132
Fejér	40	1200	1231	2046	4477	-	2432	1706	1949	1483	-	-	-	2098
Győr	-	-	6147	3240	9387	-	2440	1200	6947	2927	-	-	410	2220
Hajdu-Bihar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Heves	-	-	5263	3500	8763	-	4982	1222	3781	1514	-	-	-	2416
Komárom	300	7912	-	-	7912	7912	-	-	-	-	-	-	-	159
Nógrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pest	289	12220	1896	1520	15636	1000	6050	2895	2158	1115	-	188	1665	1310
Somogy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szabolcs-Szatmár	200	6100	3638	-	9738	-	9100	5800	638	375	-	-	-	3432
Szolnok	160	4027	7929	6400	18356	2500	3499	2319	12357	5151	82	-	-	5734
Tolna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veszprém	-	-	7218	1483	8701	-	140	105	8561	3080	923	-	-	3302
Zala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen: 1972.év	989	31459	37804	18189	87452	11412	30035	15590	39669	17018	1005	188	2418	22136
1971.év	1435	28558	29415	11678	69656	11530	27530	14652	30731	15274	253	-	-	17739

Mesterséges fogolytenyésztés vadásztársasági és állami
területeken 1972. év

6.sz.táblázat
Egység: db

M e g y e	Törzs- állomány /pár/	Tojás termelés				Tojás- értéke- sítés	Keltetés				Vásárolt napos csibe	Csibe értékesítés		Kibo- csajtás
		termelt	begyűj- tött	vásárolt	összesen		géppel		kotlóssal			napos	felne- velt	
							tojás	csibe	tojás	csibe				
Baranya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Bács-Kiskun	-	-	664	-	664	-	-	-	664	114	-	-	-	676
Békés	-	-	2382	-	2382	-	1392	343	990	602	-	-	-	676
Borsod-A.Z.	-	-	794	-	794	-	-	-	794	472	-	-	342	343
Csongrád	-	-	222	-	222	-	-	-	140	-	-	-	-	132
Fejér	40	1200	1231	2046	4477	-	2432	1706	1949	1483	-	-	-	2098
Győr	-	-	6147	3240	9397	-	2440	1200	6947	2927	-	-	410	2220
Hajdu-Bihar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Heves	-	-	5263	3500	8763	-	4982	1222	3781	1514	-	-	-	2416
Komárom	300	7912	-	-	7912	7912	-	-	-	-	-	-	-	159
Nógrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pest	-	-	1896	1520	3416	-	590	385	2158	1115	-	188	1161	1075
Somogy	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Szabolcs-Szatmár	-	-	244	-	244	-	-	-	244	212	-	-	-	109
Szolnok	160	4027	7929	6400	18356	2500	3499	2319	12357	5151	82	-	-	5734
Tolna	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Vas	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Veszprém	-	-	7078	1483	8561	-	-	-	8561	3080	923	-	-	3302
Zala	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Összesen: 1972.év	500	13139	33186	18189	64514	10412	15335	7175	37921	16556	1005	188	1914	18264
1971.év	950	14831	25431	11677	51939	11000	11761	6238	29319	14969	253	-	-	14271
Erdő és Vadgazda- ság 1972.év	289	12220	-	-	-	1000	5460	2510	-	-	-	-	504	235
1971.év	335	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1792
Állami Gazdaság 1972.év	200	6100	4618	-	10718	-	9240	5905	1748	462	-	-	-	3637
1971.év	150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	14271

1.3. A kártékony vadfajok apasztása /7.sz.táblázat/

A statisztikai adatok alapján megállapítható, hogy az apróvad állomány emelkedésével párhuzamosan a szörmés és szárnyas kártevők száma tovább emelkedett. Különösen figyelemre méltó a polifág táplálkozási karakterű konkurens fajok a szürke varju, vetési varju, szarka, szajkó létszámának emelkedése. Ezek a fajok elsődlegesen tojásrablók, elszaporodásuk összefügg a monokulturális növénytermesztéssel és a nagymértékű fácán koncentrációval is. Az urbanizálódás és a civilizáció fejlődésével a kóbor kutyák és macskák mennyisége is megnövekedett. Ezek elsődlegesen veszélyeztetik az apróvad szaporulatát. Megállapítható, hogy a héja, karvaly egyedszáma rendkívüli lecsökkent, ily módon veszélyességük az apróvadállományra csaknem megszűnt. Csökkenésük oka a rágcsálók irtására hátrányosan elterjedt peszticidek alkalmazása és nem utolsósorban a korábbi évek hibás vadgazdálkodása. A róka veszettségével összefüggő országos állategészségügyi rendelkezések eredményeképpen, számuk lényegesen lecsökkent. Megállapítható, hogy a nagyvadas területeken korántsem végzik olyan hatásokkal a kártékony vadfajok apasztását, mint ahogy szükséges lenne.

	Üregi nyul	Róka	Vad- macska	Borz	Vidra	Menyét	Görény	Héja	Karvaly	Szürke varju	Szarka	Szajkó	Kutya	Macska
Baranya	-	2699	-	332	29	390	250	164	208	5864	7417	2197	1686	2138
Bács-Kiskun	1902	1104	-	17	2	102	110	135	131	2674	14448	928	2186	2561
Békés	-	1674	10	-	25	681	415	268	376	638	8199	462	2807	3572
Borsod-A.Z.	-	860	289	80	4	293	234	386	295	4681	11313	1973	2522	2160
Csongrád	-	918	6	1	4	222	219	73	189	1138	6094	651	2176	2547
Fejér	442	1042	19	106	-	222	153	135	97	1950	3252	1200	1047	1547
Győr	-	1182	2	92	2	273	335	86	46	3070	2331	714	1431	2254
Hajdu-Bihar	-	1080	32	5	2	396	540	136	57	3021	18637	1252	2286	2338
Heves	-	479	85	29	4	294	193	118	92	1446	7247	966	2142	2235
Komárom	-	416	10	85	3	87	52	37	56	1283	1278	889	504	907
Nógrád	-	379	170	78	5	79	80	72	41	2158	5761	1223	785	751
Pest	2626	1458	76	127	10	347	348	378	413	4259	16326	4760	4003	4085
Somogy	53	1403	-	312	44	262	305	150	188	5829	6636	1619	1134	1483
Szabolcs-Szatmár	-	577	19	129	13	126	163	266	203	6106	18532	704	2156	1640
Szolnok	-	1090	11	10	2	661	302	156	258	1769	14788	2316	3319	3611
Tolna	-	959	-	133	37	243	114	90	57	3566	2071	687	984	1164
Vas	-	960	-	132	3	243	162	103	136	4608	4347	489	910	1640
Veszprém	-	885	-	76	4	154	47	82	54	2740	3198	819	1070	1502
Zala	-	1394	-	216	27	281	214	123	226	8130	6521	1088	782	816
Összesen: 1972.év	5023	20559	729	1960	220	5336	4236	2958	3123	64930	158396	24937	33930	38951
1971.év	5449	21470	588	2320	270	6600	3893	3142	3128	67730	140805	22160	30982	35912
Erdo és Káld Gazd. 1972.év	1812	2492	43	141	2	213	145	164	72	5464	6676	2272	2317	2240
1971.év	30	2740	58	119	17	221	195	144	102	4142	7445	2773	2189	2193
Erdő és Vadgazd. Költs Váll. 1972.év	-	1746	60	135	1	293	141	147	95	4865	4963	2374	2647	2975
1971.év	11	2516	53	197	-	346	284	335	121	4490	3836	2704	2288	2395
Állami Gazdaság 1972.év	-	3542	79	201	8	844	899	355	384	9668	13315	1157	5436	6245
1971. év	-	3897	78	165	9	1376	783	567	342	9223	12307	1206	5308	6036
Egyéb /HM/ 1972. év	-	676	3	30	-	44	45	9	5	752	666	615	557	603
1971. év	-	836	4	55	-	97	87	25	17	1085	904	938	728	788
Mindösszesen 1972.év	6835	29015	914	2457	231	6750	5466	3633	3679	85679	184016	31355	44907	51014
1971.év	5490	31459	781	2856	296	8640	5242	4213	3710	86670	165297	29781	41495	47324

2. NAGYVADGAZDÁLKODÁS MINŐSÉGI ÉRTÉKELÉSE

A nagyvadállományunk intenzív selejtezése következtében évről-évre emelkedik az elejtett trófeás vad és így a bemutatott trófeák száma is. Ez az emelkedés úgy az országos, mint a megyei trófea bíráló bizottságok adataiból is kitűnik.

2.1. Szarvas

A bemutatási kötelezettségnek a vadgazdálkodók 98,9 %-ban eleget tettek. Ez azt jelenti, hogy a trófea bíráló bizottságok 3589 db. szarvasagancsot bíráltak el /8.sz.táblázat/. Az érmes arány 41,2 %. A hibás kilövések arányszáma 9,6 %. A magas hibás kilövési arány miatt el kell marasztalni Vas és Zala megyéket. Ezeknél a megyéknél a szakszerűtlen vadásztatás annál is súlyosabban ítélhető el, mivel mindkét megyében kiváló a szarvasállomány. A vadásztatás színvonalán szintén javítani kell Győr és Heves megye vadásztársaságainál, valamint a Borsod megyei Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaságnál. A részletes elemzés lehetővé tételére a 9.sz. táblázatban az MTbB, a 10.sz. táblázatban az OTbB adatait adjuk meg. A 11.sz. táblázat a vadásztató szektorok MTbB-nél bírált jellemzőit, a 12.sz. táblázat az OTbB adatait, a 13.sz. táblázat pedig az országos szektoriális összesítő adatait közli.

Az elejtett trófeák kormegoszlási viszonyait a 14.sz. táblázat szemlélteti. A táblázat alapján megállapítható, hogy a selejtezés jó része - nagyon helyesen - mindinkább a fiatal korosztályokra tevődik át. Elméletileg kimondható, hogy 8 éves kor után minden bika érmes. Tudjuk azonban, hogy a 7 éves bikák közül is találunk gyakran dijas agancsot, viszont idősebb korosztályokban is találunk selejtet. A öreg bikák jó része azonban a teltelt területokről kerül ki.

Ez is bizonyítja, hogy a túlnépesedett állományokat az állományszabályozás, a minőségjavító selejtezés tekintetében nehéz kézben tartani.

A súlymegoszlási adatok /15.sz.táblázat/ párhuzamosságot mutatnak a koradatokkal. Kimutatható, hogy általában 6 éves korig 5 kg. alattiak az agancsok, tehát a következtetés az előbbivel azonos.

2.2. Ő z

8.568 db. őzagancs került elbírálásra, ami 94 %-os bemutatási arányt jelent. /16.sz.táblázat/ Csongrád és Komárom megyében volt számottevő lemaradás a bemutatásnál. A 9,1 %-os érmes arány nagyon alacsony. A hibás lelövések országos aránya kedvező /7,3 %/. Ez is azt bizonyítja, hogy a jelenlegi állományminőség mellett nem nehéz selejtbakot lőni. A szakszerűtlen vadásztatás miatt szintén Zala és Vas megyéket kell elmarasztalni. Az országos adatok OTbB, illetve MTbB bontását a 17,18. számú táblázatok adják, a szektoronkénti csoportosítást pedig a 19,20,21. sz. táblázatok.

A kormegoszlási táblázat /22.sz./ számai azt mutatják, hogy 36,2 % a 8 évnél idősebb bak. /1309 db./. Ha figyelembe vesszük, hogy az érmes arányszám 13,3 %, akkor látható, hogy a koruknál fogva golyóérettnek tekinthető bakoknak csak az 1/3-a az érmes. Ez nagyon alacsony arányszám és egyszer s mind azt jelenti, hogy 22,9 % selejtbak szaporított tovább.

A súlyadatok elemzésénél megállapítható /23.sz.táblázat/, hogy az 1971. évi zord tél miatti rossz felrakási évben a trófeák 300 gr-on fölüli aránya 42 % volt, míg az 1972. évi 39,2 %. Ez felületesen ítélve minőségi visszaesésnek

tűnik. A magyarázat viszont az, hogy a 300 gr-on fölüli trófeát viselő bakok nagy része fejlődőképes baknak minősül és bent maradt az állományban.

A súlyadatok vizsgálatánál ismételten szólni kell a fölra-kási évek, valamint az okszerű selejtezés jelentőségéről. Az 1971. kedvezőtlen évben elvileg csak 400 gr-on fölüli trófea érte el az érmes határt. 1972-ben ez a súly lement 377 gr-ra. Az állomány céltudatos selejtezésével rövid időn belül elérhető, hogy az érmes súlyhatár 350 gr. legyen. Ez azt jelenti, hogy az országos érmes arány 20 %-ra emelkedik.

A trófea bíráló bizottságok adataiból megállapítható továbbá, hogy a külföldi bérvadászok mellett a magyar vadászok is mindinkább hozzájutnak az érmes trófeák elejtéséhez. Pl: 160 db aranyérmes szarvasbika 1/3-át magyar vadászok zsákmányolták.

Az ellenőrzés megállapította, hogy az MTbB munkája - különösen ott ahol a bizottságokat megyei szakemberekkel kibővítették - évről-évre javul. Ez nemcsak a bírálati munkára, hanem az ehhez kapcsolódó szakoktatási munkára is vonatkozik.

Az Országos és Megyei Trófeabíráló Bizottságoknál bemutatott,
1972. évben elejtett szarvaságancsok adatai

8.sz. táblázat

M e g y e	Bemu- tatott	A	%	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
1. Baranya	246	28	11,4	59	64	151	61,3	23	7	5	35	14,3
2. Bács	110	8	7,2	22	26	56	50,8	4	-	-	4	3,7
3. Békés	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Borsod	132	4	3	15	34	53	40,3	19	2	-	21	15,7
5. Csongrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Fejér	224	9	4,0	35	55	99	44,2	17	1	1	19	8,5
7. Győr	256	2	0,8	35	61	98	38,3	27	9	3	39	15,2
8. Hajdu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Heves	151	2	1,3	6	29	37	24,5	11	2	-	13	4,-
10. Komárom	293	1	0,3	18	83	102	34,9	9	2	2	13	4,5
11. Nógrád	94	1	1,-	5	10	16	16,9	4	2	1	7	8,-
12. Pest	483	19	3,9	46	97	162	33,5	29	3	3	35	7,2
13. Somogy	739	28	3,8	84	112	224	30,3	49	4	7	60	8,3
14. Szabolcs	3	-	-	2	-	2	66,7	-	-	-	-	-
15. Szolnok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. Tolna	284	19	6,7	46	71	136	47,8	16	-	1	17	6,-
17. Vas	166	9	-	17	46	72	42,9	24	12	2	38	22,2
18. Veszprém	356	14	3,9	64	69	147	41,2	18	2	-	20	5,6
19. Zala	179	15	8,4	32	25	72	40,3	22	6	1	29	16,1

összesen: 3.589 160 495 792 1.447 41,2 261 57 25 343 9,6

Baranya 246 28 11,4
Pest 483 19 3,9
Somogy 739 28 3,8
Tolna 284 19 6,7
Zala 179 15 8,4

13,7% arány az országos adataihoz
34,2% arány az országos adataihoz
49500:3589=13,7%
28430
49500:1447=34,2%
16000:3589=4,4%
16440

MTbB-nál bírált 1972 évben elejtett szarvasagancsok adatai

9.sz. táblázat

M e g y e	Összes lőtt bemut.		Átje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
1. Baranya	195	186	2	7	14	23	44	23,6	11	6	-	17	10,1
2. Bács	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3. Békés	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Borsod	75	88	1	1	9	15	25	28,4	13	2	-	15	17,1
5. Csongrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Fejér	82	76	2	1	9	12	22	28,9	5	1	-	6	7,9
7. Győr	91	91	-	1	5	4	10	11,-	8	5	1	14	15,3
8. Hajdu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Heves	84	64	5	1	1	3	5	7,8	7	2	-	9	14,-
10. Komárom	57	73	5	-	3	8	11	15,-	-	-	1	1	1,4
11. Nógrád	64	64	-	-	5	6	11	17,2	3	2	-	5	7,7
12. Pest	148	163	5	3	5	31	39	23,9	14	-	-	14	8,4
13. Somogy	163	154	3	4	14	24	42	27,5	4	6	-	10	6,5
14. Szabolcs	2	2	-	-	1	-	1	50,-	-	-	-	-	-
15. Szolnok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. Tolna	96	86	8	1	8	11	20	23,2	1	-	-	1	1,6
17. Vas	101	84	18	4	5	17	26	31,-	15	10	2	27	32,1
18. Veszprém	134	160	12	2	21	19	42	26,2	5	-	-	5	3,1
19. Zala	80	80	-	1	3	7	11	13,7	13	5	1	19	23,7
Összesen:	1.418	1.377	59	26	103	180	309	22,5	100	39	5	144	10,5

OTbB-nál bírált 1972-ben elejtett szarvasagancsok adatai

10.sz. táblázat

M e g y e	Összes lőtt bemut.		Atje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
1. Baranya	180	180	-	21	45	41	107	59,4	12	1	5	18	10,-
2. Bács	105	105	-	8	22	26	56	53,3	4	-	-	4	3,8
3. Békés	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4. Borsod	44	44	-	3	6	19	28	63,5	6	-	-	6	13,6
5. Csongrád	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6. Fejér	148	148	-	8	26	43	77	52,-	12	-	1	13	8,7
7. Győr	165	165	-	1	30	57	88	53,4	19	4	2	25	15,3
8. Hajdu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
9. Heves	87	87	-	1	5	26	32	36,7	4	-	-	4	4,6
10. Komárom	220	220	-	1	15	75	91	41,3	9	2	1	12	5,4
11. Nógrád	30	30	-	1	-	4	5	16,7	1	-	-	2	6,7
12. Pest	320	320	-	16	41	66	123	37,7	15	3	3	21	6,6
13. Somogy	337	337	-	25	79	98	202	60,-	33	3	6	42	12,5
14. Szabolcs	1	1	-	-	1	-	1	100,-	-	-	-	-	-
15. Szolnok	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16. Tolna	198	198	-	18	38	60	116	58,5	15	-	1	16	8,1
17. Vas	82	82	-	5	12	29	46	56,1	9	2	-	11	13,4
18. Veszprém	196	196	-	12	43	50	105	53,1	13	2	-	15	7,7
19. Zala	99	99	-	14	29	18	61	61,5	9	1	-	10	10,-
Összesen:	2.212	2.212	-	134	392	612	1.138	51,5	161	18	20	199	9,-

MTbB-nál bemutatott 1972. évi szarvasagancsok vadásztató
szektoronkénti értékelése

11.sz.táblázat

Szektorok	Összes		Átje-	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
	lőtt	bemut.	len-										
			tett										
EVG.	32	28	1	-	1	-	1	3,6	-	-	-	-	-
EFAG.	206	176	12	2	17	23	42	24,3	10	4	-	14	7,2
ÁG.	38	37	1	-	-	3	3	8,1	1	-	-	1	2,7
MAVOSZ.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VT.	1.141	1.135	45	24	85	154	263	24,1	89	35	5	129	9,-
Összesen:	1.418	1.377	59	26	103	180	309	22,5	100	39	5	144	10,6

OTbB-nál bemutatott 1972. évi szarvasagancsok szektoronkénti
értékelése

12.sz.táblázat

Szektorok	Összes		Átje-	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
	lőtt	bemut.	len-										
			tett										
EVG.	720	720	-	42	115	199	356	49,4	37	3	7	47	6,5
EFAG.	627	627	-	39	132	174	345	55,-	56	4	6	66	10,5
ÁG.	156	156	-	9	23	35	67	41,7	17	4	5	26	16,7
H.M.	190	190	-	9	19	56	84	44,2	3	2	-	5	2,6
VT.	519	519	-	35	103	148	286	55,1	48	5	2	55	10,6
Összesen:	2.212	2.212	-	134	392	612	1.138	51,5	161	18	20	199	9,-

3,6 30

MTbB és OTbB-nál bemutatott 1973. évi szarvasagancsok
szektoronkénti értékelésének összesítése

13.sz.táblázat

Szektorok	Összes lőtt bemut.		Átje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
EVG.	752	748	1	425,6	116	199	357	47,7	37	3	7	47	6,3
EFAG.	833	803	12	414,9	149	197	387	48,2	66	8	6	80	10,-
ÁG.	194	193	1	94,6	23	38	70	36,3	18	4	5	27	14,-
H.M.	190	190	-	94,7	19	56	84	44,2	3	2	-	5	2,6
MAVOSZ.	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VT.	1.660	1.654	45	59	188	302	549	33,2	137	40	7	184	11,1
Összesen:	3.630	3.589	59	160	594	792	1447	40,3	261	57	25	343	9,4

$5906 : 1660 = 3,55\%$
 $5900 - 920 = 4980$
 $4980 : 16006 = 36,4\%$
 $4200 : 752 = 5,58$
 $6400 - 384 = 6016$
 $6016 : 833 = 7,22$
 $900 : 144 = 6,25$

OTbB által elbírált szarvasagancsok kormegoszlása

1972. évi

14.sz.táblázat

É v	éves	2-5	6	7	8	9	10	11	12-	összes
1972	db	520	137	198	213	244	307	160	433	2.212
	%	23,6	6,1	8,9	9,4	11,1	13,9	7,3	19,7	100
1971	db	415	110	170	192	216	262	199	445	1.948
	%	21,5	5,7	8,7	10,-	10,5	13,5	10,2	19,8	100
1970	db	336	131	163	183	201	223	156	354	1.747
	%	19,-	7,5	9,3	10,6	11,5	12,7	9,-	20,4	100

Kor

29,7
47,2
26,5
72,4:3
24,5

24,1
29,2
31,4
40,0:3
30,0

40,9%
43,5
46,1
72,5:3
42,1% 96,7

OTbB által elbírált szarvasagancsok súlymegoszlása

15.sz.táblázat

É v	kg	1-2	2-3	3-4	4-5	5-6	6-7	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12	12-	összes
1972	db	40	121	231	263	356	394	345	225	143	58	22	14	2.212
	%	1,8	5,4	10,6	11,9	16,1	17,9	15,6	10,2	6,4	2,6	0,9	0,6	100
1971	db	31	109	209	253	328	342	279	214	109	44	19	11	1.948
	%	1,6	5,6	10,7	13,-	16,8	17,6	14,3	11,-	5,6	2,3	1,0	0,5	100
1970	db	36	89	171	234	299	308	296	170	89	34	12	9	1.747
	%	2,-	5,1	9,9	13,4	17,2	17,5	17,-	9,8	5,1	1,9	0,7	0,5	100

súly

3,1
11,0:3
3,7%

Országos és Megyei Trófeabíráló Bizottságoknál bemutatott
1972. évben elejtett őzagancsok adatai

16.sz.táblázat

M e g y e	Bemu- tatott	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
1. Baranya	539	58	12	26	43	7,9	28	2	2	32	5,9
2. Bács	576	64	20	15	41	7,1	15	4	-	19	3,3
3. Békés	1.085	35	55	39	129	11,9	46	47	20	113	10,4
4. Borsod	214	24	7	10	19	8,9	15	3	-	18	8,4
5. Csongrád	488	71	21	30	58	11,9	24	8	4	36	7,4
6. Fejér	345	52	9	22	36	10,4	15	2	2	19	5,5
7. Győr	737	32	12	19	34	4,7	38	6	6	40	5,4
8. Hajdu	499	10	29	29	68	13,8	31	10	2	43	5,8
9. Heves	265	5	12	19	36	13,6	14	4	1	19	7,3
10. Komárom	188	-	2	5	7	3,9	5	1	-	6	3,2
11. Nógrád	81	3	6	-	9	11,5	3	1	-	4	4,9
12. Pest	642	8	14	13	35	5,4	32	2	1	35	5,4
13. Somogy	781	5	9	22	36	4,6	32	5	1	38	4,8
14. Szabolcs	156	2	2	5	9	5,7	6	4	-	10	6,4
15. Szolnok	759	37	77	59	173	22,7	45	13	9	67	8,8
16. Tolna	432	7	5	20	32	7,4	13	13	11	37	8,5
17. Vas	290	3	6	6	15	5,3	18	15	3	36	12,4
18. Veszprém	353	3	4	3	10	2,8	17	-	-	17	4,7
19. Zala	135	-	-	-	-	-	14	4	1	19	14,1
összesen:	8.568	145	301	334	780	9,1	404	149	69	622	7,2

10
8
7
3
145:4
250-36-

37
35
72

Az 1. és 2. helyet követő 12. és 13. helyen = 145 db aranycsomó
felett 72 db + 12 db

MTbB-nál bírált 1972. évben elejtett őzagancsok adatai

17.sz. táblázat

M e g y e	Összes lőtt bemut.		Átje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
1. Baranya	321	316	2	4	7	17	28	8,8	16	-	1	17	5,4
2. Bács	341	264	69	2	3	4	9	3,4	4	3	-	7	2,7
3. Békés	891	772	44	11	21	16	48	6,4	17	38	13	68	8,8
4. Borsod	163	157	2	1	3	3	7	4,4	11	2	-	13	8,2
5. Csongrád	388	283	37	1	4	6	11	3,9	2	3	-	5	1,8
6. Fejér	189	183	-	2	5	2	9	4,9	3	1	1	5	2,7
7. Győr	390	390	1	-	1	5	6	1,5	14	2	-	16	4,2
8. Hajdu	187	164	2	1	7	5	13	7,8	2	-	-	2	1,2
9. Heves	153	138	8	1	5	9	15	10,8	1	-	-	1	0,7
10. Komárom	149	104	3	-	-	2	2	2,-	1	1	-	2	2,-
11. Nógrád	84	80	-	3	6	-	9	11,-	3	1	-	4	5,-
12. Pest	444	395	21	5	7	8	20	5,6	22	1	1	24	6,7
13. Somogy	437	402	3	3	5	14	22	5,5	15	1	1	17	4,2
14. Szabolcs	99	92	2	-	1	3	4	4,5	3	2	-	5	5,4
15. Szolnok	471	395	76	10	34	31	75	19,-	12	3	3	18	4,5
16. Tolna	240	226	18	6	-	4	10	4,4	4	8	11	23	10,3
17. Vas	197	196	10	-	2	4	6	3,1	10	15	2	27	14,-
18. Veszprém	309	292	21	2	3	3	8	2,7	14	-	-	14	4,8
19. Zala	115	115	-	-	-	-	-	-	14	3	1	18	15,6
Összesen:	5.578	4.964	319	52	114	136	302	6,1	168	84	34	286	5,7

OTbB-nál bírált 1972-ben elejtett őzágancsok adatai

18.sz.táblázat

M e g y e	Összes lőtt bemut.		Átje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
1. Baranya	223	223	-	1	5	9	15	6,7	12	2	1	15	6,7
2. Bács	312	312	-	4	17	11	32	10,3	11	1	-	12	3,7
3. Békés	313	313	-	24	34	23	81	25,8	29	9	7	45	14,6
4. Borsod	57	57	-	1	4	7	12	20,6	4	1	-	5	8,7
5. Csongrád	205	205	-	6	17	24	47	22,9	22	5	4	31	15,1
6. Fejér	162	162	-	3	4	13	20	12,3	12	1	1	14	8,6
7. Győr	347	347	-	3	11	14	28	8,1	24	4	6	34	9,8
8. Hajdu	335	335	-	9	22	24	55	16,4	29	10	2	41	12,3
9. Heves	127	127	-	4	7	10	21	16,6	13	4	1	18	17,-
10. Komárom	84	84	-	-	2	3	5	5,9	4	-	-	4	4,7
11. Nógrád	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
12. Pest	247	247	-	3	7	5	15	6,1	10,-	1	-	11	4,6
13. Somogy	379	379	-	2	4	8	14	3,7	17,-	4	-	21	5,6
14. Szabolcs	64	64	-	2	1	2	5	7,8	3	2	-	5	7,8
15. Szolnok	364	364	-	27	43	28	98	27,-	33	10	6	49	13,4
16. Tolna	206	206	-	1	5	16	22	14,3	9	5	-	14	6,8
17. Vas	94	94	-	3	4	2	9	9,6	8	-	1	9	9,6
18. Veszprém	61	61	-	1	1	-	2	3,3	3	-	-	3	4,9
19. Zala	20	20	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	5,-
Összesen:	3.604	3.604	-	93	187	198	478	14,3	326	65	35	336	9,3

MTbB-nál bemutatott 1972. évi őzagancsok vadásztató
szektoronkénti értékelése

19.sz.táblázat

Szektorok	Összes lőtt bemut.		At- jelen- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
EVG.	401	397	5	6	12	15	33	8,3	10	2	-	12	3,-
EFAG.	757	678	14	5	11	12	28	4,1	29	5	1	35	5,1
ÁG.	877	790	27	12	28	31	71	9,-	51	3	4	58	7,3
H.M.	3	3	-	-	-	1	1	-	1	-	-	1	-
MAVOSZ.	28	28	1	2	3	3	8	-	4	1	-	5	-
VT.	7.116	6.672	272	120	247	272	639	9,6	309	138	64	511	7,7
Összesen:	9.182	8.568	319	145	301	334	780	9,1	404	149	69	622	7,3

OTbB-nál bemutatott 1972. évi őzagancsok szektoronkénti
értékelése

20.sz.táblázat

Szektorok	Összes lőtt bemut.		Atje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
EVG.	377	377	-	6	12	15	33	8,8	10	2	-	12	3,2
EFAG.	446	446	-	5	11	8	24	5,4	22	3	1	26	5,4
ÁG.	667	667	-	11	27	29	67	10,-	45	3	4	52	8,-
H.M.	3	3	-	-	-	1	1	33,3	1	-	-	1	33,3
MAVOSZ.	26	26	-	2	3	3	8	30,8	4	1	-	5	19,2
VT.	2.085	2.085	-	69	134	142	345	16,5	154	56	30	240	11,4
Összesen:	3.604	3.604	-	93	187	198	478	13,3	236	65	35	336	9,3

MTbB és OTbB-nál bemutatott 1973. évi özagancsok szektoronkénti
értékelésének összesítése

21.sz.táblázat

Szektorok	Összes lőtt	bemut.	Atje- len- tett	A	E	B	Össz.	%	-1	-2	-3	Össz.	%
EVG.	24	20	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
EFAG.	311	232	14	-	-	4	4	1,7	7	2	-	9	3,9
ÁG.	210	123	27	1	1	2	4	3,3	6	-	-	6	4,9
MAVOSZ.	2	2	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
VT.	5.031	4.587	272	51	113	130	294	6,4	155	82	34	271	5,9
Összesen:	5.578	4.964	319	52	114	136	302	6,1	168	84	34	286	5,7

OTbB által elbírált özagancsok kormegoszlása

22.sz.táblázat

É v	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	Össz.
1970 db	10	79	200	318	270	288	417	468	299	243	199	2.791
%	0,4	2,8	7,1	11,4	9,7	10,3	15,0	16,8	10,7	8,7	7,1	100,-
1971 db	35	105	271	422	422	415	569	400	274	227	63	3.203
%	1,1	3,3	8,5	13,2	13,2	13,-	17,8	12,3	8,5	7,1	2,-	100,-
1972 db	81	163	286	418	419	337	591	526	268	351	164	3.604
%	2,3	4,6	7,9	11,6	11,6	9,4	16,4	14,5	7,4	9,7	4,6	100,-

OTbB által elbírált őzagancsok súlymegoszlása

23.sz.táblázat

S u l y gr.	1970		1971		1972	
	db	%	db	%	db	%
0-200	394	14,1	322	10,1	382	10,6
200-300	1.505	53,9	1.535	47,9	1.808	50,2
300-400	752	27,-	1.082	33,8	1.208	33,5
400-500	133	4,7	236	7,4	182	5,1
500-600	7	0,3	26	0,8	22	0,6
600-	-	0,0	2	0,0	2	0,0
Összesen:	2.791	100,0	3.203	100,0	3.604	100,0

3. MEZŐGAZDASÁGI VADKÁR /24.sz.táblázat/

A mezőgazdasági termelőknek kifizetett kártérítés összege 1972-ben 58,3 millió Ft-ot tett ki, s ez több mint 20 millióval magasabb az előző évi értéknél. A károknak ilyen ugrásszerű emelkedését több tényező együttes hatása idézte elő, az elsődleges ok azonban a kárt okozó nagyvadfajok /vaddisznó, szarvas/ kritikus mértékű tulszaporodása. A korábbi évek káradatainak elemzése azt mutatja, hogy a mezőgazdaságban okozott kár mintegy 50 %-át a vaddisznó, 45 %-át a szarvas okozza, és mindössze 5 % jut a többi vadfajra.

Ebből adódóan a vadkárok csökkentése érdekében elsődleges feladat az említett két vadfajból az állományszabályozási feladatok maradéktalan végrehajtása. A korábbiaknál sokkal nagyobb figyelmet kell fordítani a mezőgazdasági termelők és a vadászatra jogosultak közötti együttműködés gyakorlati megvalósítására, a vadkárelhárítási, vadriasztási munkában. A példák sokasága bizonyítja, hogy az eredményes kármegelőzések, elhárításnak az érdekelt két fél közötti együttműködés az alapja.

A mezőgazdasági kár mellett a jövőben egyre inkább előtérbe kerül a vad által az erdősitésekben okozott kár problémája is. A folyamatban lévő erdősitések műszaki átvétele során 1972-ben felmért kár 1486 redeukált hat-t tett ki, ami mintegy 27 millió Ft értéket jelent. Ha ehhez hozzávesszük a befejezett erdősitésekben okozott kárt, aminek a felmérésére a jövőben ugyancsak sor kerül, a befejezett erdősitések 1973-ban induló ötéves revíziója során, azt kell megállapítanunk, hogy az erdei kár nagyságrendjében alig marad el a mezőgazdasági vadkártól.

Mezőgazdasági vadkárok megyénkénti és
szektoronkénti bontása 1972.év24.sz.táblázat
Egység: db

M e g y e	Vadász- társasá- gok	EFAG	EVG	ÁG	MN	Összesen
Baranya	1828542	1399549	-	85000	-	3263061
Bács-Kiskun	44880	10100	8409128	5100	-	8469208
Békés	112244	-	-	-	-	112244
Borsod-A.Z.	217637	916063	-	-	-	1133700
Csongrád	6088	9552	-	-	-	15640
Fejér	319420	-	843615	-	617000	1780035
Győr	479691	126550	643325	106105	-	1355671
Hajdu-Bihar	-	-	-	-	-	-
Heves	56207	191000	-	-	-	247207
Komárom	721773	167515	876920	-	985000	2751208
Nógrád	78500	128619	-	-	119000	326119
Pest	35803	-	13845820	-	-	13881623
Somogy	706711	3434000	-	1283000	2257000	7680711
Szabolcs-Szatmár	4191	17475	-	-	-	21666
Szolnok	13256	5700	-	-	-	18956
Tolna	654646	-	3999000	-	-	4653646
Vas	769802	1597819	-	240000	-	2607621
Veszprém	777040	2159385	-	166720	2994000	6097145
Zala	375150	3515000	-	-	-	3890150
Összesen: 1972.év	7201581	13678297	28617808	1835925	6972000	58305611
1971.év	4152419	10612594	17323527	2127345	4333000	38548885

